

Remissvar: betänkandet Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna SOU 2024:16

Falu kommun, vuxenutbildningen har följande synpunkter på förslagen:

Kap. 3 En ny yrkesskola för vuxna

Falun ställer sig försiktigt positiva till modellen yrkesskola då det i högre grad kan locka personer att yrkesväxla eller fortbilda sig. Kan man dessutom öka möjligheten till omställningsstudiestödet för dessa personer är det positivt.

Vi ser det som viktigt med tydlighet vid implementeringen av den nya yrkesskolan för att tydliggöra skillnader mellan de olika skolformerna, allt för att minska desorientering för sökande och arbetsgivare. Risken finns även att yrkesskolan kan upplevas som konkurrerande med yrkesutbildningar på komvux. Flertalet av dessa är redan nu svåra att fylla med sökande. Risken finns även att utbildningarna inom yrkesskola och komvux upplevs som A- och B-utbildning då båda utbildningsformerna bedrivs på gymnasial nivå.

Vi ser en farhåga att attraktiviteten för komvux sjunker och att det inom komvux i högre grad antas elever som är i behov av mer stöd än extra anpassning för att kunna genomföra utbildningen.

Vår upplevelse, i möten med olika branscher, är att okunskapen är stor om möjligheterna inom komvux. I våra branschmöten upplever man en förvirring kring vilken SeQF-nivå de olika utbildningarna inom komvux, Arbetsförmedlingen, nationell yrkesutbildning, yrkesskola, yrkeshögskola och högskola ligger på.

Frågan är om införandet av en yrkesskola löser problemen med antagningen inom komvux av de med lägst prioriteringsordning. Vi uppfattar det som ett sätt att komma runt antagningsreglerna. Enklare sätt skulle vara att se över befintliga antagningsregler för att kunna anta fler personer med större möjligheter att tillgodogöra sig utbildningarna och bli anställningsbara.

För att alla ska kunna ta del av utbudet inom yrkesskolan, oavsett var man bor i landet, så bör studieformen vara flexibel. Fjärrundervisning och LIA på hemmaplan och enbart vissa fysiska träffar på studieorten kan vara exempel på flexibla utbildningsupplägg.

Kap 4. Från ansökan till antagning i komvux

Falun ser det som positivt att elev antas till hel yrkesutbildning, då begreppet sammanhållen yrkesutbildning redan idag används och då det är underförstått från elevens sida att man blir antagen till en sådan. Dessutom söker eleven vid påbörjan av en yrkesutbildning CSN-medel för hela utbildningen. Idag löser flera kommuner det genom att elev blir antagen till olika nivåer i yrkesutbildningen med färre antal kurser, t.ex. ett baspaket med möjlighet till påbyggnad. Enligt dagens regelverk går det i princip inte att avskilja en elev från en yrkesutbildning, då avbrott sker i innevarande kurs. Därefter är det tre veckor möjlighet till överklagande. Först därefter kan beslutet verkställas. Kurser på 100 poäng ges på 4 eller 5 veckor.

Kap. 5 Statsbidrag

Falun anser att förslaget gällande utformningen av statsbidraget med ett grundbidrag med möjlighet att söka tilläggsbidrag är bra och att grundbidraget räknas upp och därefter indexuppräknas. Det ökar möjligheten till långsiktighet och ökar flexibiliteten att möta behov av förändrat utbildningsutbud. Det är dock tveksamt om det ger ett större incitament att starta upp yrkesutbildningar inom bristområden som är dyra. Här är lärlingsutbildningar ett alternativ. Bidraget för förberedande yrkesutbildning i form av orienteringskurser ser vi som positivt då det även kan användas för att säkerställa individens förutsättningar till reguljär yrkesutbildning.

Kap 6. Reformerad lärlingsutbildning

Falun är positiva till förslaget. Vi bedömer att sannolikheten är stor att attraktiviteten för utbildningsformen hos arbetsgivare och elev ökas genom möjlighet till en lärlingsanställning med lön och semester. En reformerad lärlingsutbildning där företagets behov kan styra och med andra urvalsregler, där bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen styr, ger ökade möjligheter att möta rekryteringsbehov inom framför allt smala yrken och med förändrade urvalsregler ge en bättre matchning som leder till anställning.

Kap 7. Snabbt möta stora utbildningsbehov

Falun tillstyrkes förslaget gällande bestämmelserna för att möta särskilt stora utbildningsbehov.

Kap 8. Stöd i komvux

Falun är positiva till ett förtydligande kring hur långt extra anpassningar ska sträcka sig, inte bara för elevens skull utan även för lärare och studie- och yrkesvägledare som idag kan ha svårt att avgränsa sig. Idag ser vi ofta att vi är involverade i andra instanser när det gäller elevers problematik.

Falun ser att avbrottsfrekvensen för elever från prioriteringsgrupp 2 är högre samt att dessa elever oftast har stora behov av olika stödåtgärder. Det är en elevgrupp som ökar. Många av våra elever har inte alltid problem med studierna i sig, utan det är andra faktorer som påverkar kunskapsinhämtandet och studieprestation. Oftast har de behov av annan form av stöd, t.ex. socialt stöd eller en koordinator som är inriktat mot att hjälpa elever strukturera studierna och hjälpa med att undanröja yttre orosmoment och kontakter med andra instanser för att skapa bättre förutsättningar för studier.

Vi ser en ökad problematik av att den flexibilitet och anpassning vuxenutbildningen erbjuder elever, bromsas av regelverk från andra instanser där eleven får sin försörjning från. Exempelvis behöver studierna planeras så att de passas in i regelverk från CSN.

Utifrån problematiken med gränsdragningen gentemot hälso- och sjukvården stödjer vi utredningens förslag att i nuläget inte utöka huvudmannens ansvar för att erbjuda stöd inom komvux, men att det däremot tas fram ett stödmaterial om extra anpassning för tydliggörande gentemot elev, studie- och yrkesvägledare och lärare samt att bestämmelser införs gällande kartläggning av stödbehov införs i samband med upprättande av individuell studieplan.

Kap 9. Underlättande av studier för elever med funktionsnedsättning

Kap 10. Övergång till arbetsmarknad från anpassad utbildning

Falun välkomnar en utredning gällande finansiering av studier inom vuxenutbildning som anpassad utbildning. Det är av största vikt att studiefinansieringen säkerställs för målgruppen för att kunna utveckla yrkesutbildningarna. En höjning av statsbidragen kan absolut möjliggöra fler lärlings- och yrkesutbildningsplatser, men problemet med individens försörjning under studierna kvarstår.

Idag läggs mycket tid på samordning från skolans sida med olika instanser kring ekonomiska förutsättningar inför studier. Skolpersonal saknar den kunskap som krävs kring ekonomiska frågor och man är rädd för att "ställa till det" så att det blir konsekvenser som drabbar den enskilde individen, t.ex. om utbildningen inte leder till arbete. Det skulle behövas en funktion motsvarande "koordinator" för att hjälpa individen i

kring ersättningar. Sammanfattningsvis ser vi det som en stor fara att erbjuda yrkespaket som inte leder till anställning och därmed får ekonomiska konsekvenser för individen.

Vi vet också att många yrkesutbildningar inom anpassad utbildning inte leder till ett arbete. Då många av målgruppen saknar arbetslivserfarenhet kan en väg vara att gå en orienteringskurs med APL för att se om ett yrkespaket kan passa.

Vi tror inte att enbart tid och goda relationer med arbetsgivare räcker för att få till stånd fler APL-platser. Här behövs en duktig APL-samordnare och kunniga handledare som har kompetens om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser och även kunskap om att skapa tillgängliga arbetsplatser med hjälp av bland annat kognitivt stöd och kognitiva hjälpmedel för individen.

Vår erfarenhet är att det är svårt att knyta kontakter på den privata arbetsmarknaden för målgruppen. Tydlighet kring vad arbetsgivare vinner på att erbjuda APL och en framtida anställning måste framhållas. De ekonomiska förutsättningarna i form av lönebidrag och bidrag för personligt biträde behöver lyftas fram och förbättras.

Vi ser även en problematik med tillgång av yrkeslärare med kompetens att möta målgruppen inom olika yrkeskurser.

Kap 11. Prövning

Falun välkomnar förslaget att prövning i första hand sker i hemkommunen och att antalet prövningar begränsas för att få bättre kontroll på prövningsanmälningar och uppföljning och därmed begränsa prövningsturismen. Kostnaderna för prövningar hos våra externa utbildningsanordnare har ökat, då ett flertal elever inte dyker upp vid prövningstillfället, så en höjning av avgiften kan nog motverka detta.

Då de flesta kommuner har prövningsperioder, blir frågan hur långt en elev kan hävda sin rätt att göra prövning utanför hemkommunen vid behov av prövningar i flera kurser.

Åsa Bergqvist
Sektionschef kompetensförsörjning

Annika Paulsson
Rektor vuxenutbildningen